

Deo optimo maximo uni & trino, Virgini Deiparæ, & sancto Lucæ orthodoxorum Medicorum Patrono.

(1771) Aug 1471

Q U A E S T I O M E D I C A.

Quodlibetariis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis 30. Decembris.

M. JOANNE-BAPTISTA-GABRIELE FRESSANT, Doctore Medico, Præside.

An Alimentorum dissolutio, ab Acido?

Non tam ad vitam quam ad mortem nascimur; quotidie enim denuit aliqua pars vita; & tunc quoque cum crecūtus vita decrevit: nec ullus vita particeps in hanc mundi scenam prodit nisi ut ejusdem aliquando fiat expers. Alii breviores, alii Nestores vivunt annos. Non quò longior, melior, sed quomodo fabula, ita & vita, quam bene, non quam dūta, refert. Longa aut brevis, ab organis & humorib; bene vel male diffisi;: hanc incupitata inconcupiam conservare, & ad meum quodcumque revocare gradum, hoc opus hic labor est. Brevis est vita, & ipsa brevitas temer incerta, at ii citius fato pereunt qui laetitia, debilita, flaccida, i; tarditi, feriunt qui a natibus bene ac exquitate morata fortis sunt vires; ut enim non omnibus unum ac idem temperamentum, sic non omnibus una ac eadem fortuna. Hominem constitutum corpus & anima: hæc materia expers, suis stipata facultatibus; illud materiei compos, infinitis confans partibus quorum opere corporis functiones bellæ ac probe oeuntur; hæc à fido Deo creando infundit abolitus perfeccio organis, corpus autem restringit, ac ab ipsa separatur dum eadem corruptum, & destruuntur organa: invisibilis est, incorpore, vera Dei imago; illud ab ovo feminæ fecundato, hinc corporeum, morale: utriusque con ortum, actiones, societas viciuum, nullus hue usque explicare valut, nec valebit unquam, quod enim cogitatio, non caput, lingua non explicat. In vivente tria desiderantur, individui conservatio, cui nutritio, siue idonea

magnitudo, cui accretio, & specie conservatio, cui servit generatio. Alimenti conservatur individuum, ipsius si quidem substantia precipiti dum curva velutina liquores, per infinitos poros, id est transpiratione, ac per diversa emundatoria variae de causis eliminatur, ac tenet in auras evanescit; de hac ergo semper aliiquid decedit oportet quod nif alimenti reparetur, brevi ejusdem penuria ineluctabilis ipso incubar mortis necessitas, cum ex Hippocrate homo ultra septem dies ieiunus non possit vivere, aliquos tamen paucum apud Authores repertus qui diutius vitam traherunt. Sed rara aves interris: glauci enim in dies intestina labes que altius adducta multis affectibus vitam detruit. Alimentum illud omne est quod communitum, in corporis nostris substantian faceretur, ac illud nutritre aptum est; corum infinita sippellex, nec unus ordo: hac, illi sunt ingrata; illi, hujus palato arident pro diversis quibus constant particulis, ac pro variis linguis papillis; omnia à vegetantium aut animalium familiâ defuncta, nata autem à mineralibus. Ut in nostris substantian converti possent alimenta, multiplices sibi adsercent facultates vetus Philosophi, quarum ope totius nutritionis opus perferetur, que omnia somniantum interpretamenta, rem non explicant; quia tamen à primis scientiæ incububus ad hujusmodi facili initium propagata ac tradita fluxit opinio, quam & his ce diebus ab ea recedere nefas & piaculum quidam existimantes, mordicus retinunt: illi tamen ludunt operam qui ut antiqua ac verueta illa commenta dicant, felicioribus hinc temporibus inventa, collecta, illufrata, sparsim aut negligunt; principia quippe hac etas, ratione ac experientia feta, confusa detinxit, testa revolavit, supervacua detraxit, obscura ad justissimum lanic examen revocavit. Unde nos mirum quod ab ea defectere quidam Philosophi ac Medicis non graventur: Millis itaque facultatibus, & secuti Mechanicis leges, duobus positis principiis Aido, scilicet, & Alkali, nec rejeçta materiali subtili, totam illam nutritionem, ac cetera microcofini phenomena explicare contendunt, sed præcipue alimentorum dissolutiōne, que principia, Acidum scilicet, & Alkali, nec Hippocrati incognita.

Unus non eadem omnibus hominibus dapes, sic nec una eadem omnibus percipiendi ratio, hinc systematum diversitas, innumera mixtorum principia, à cuiuscumque ætatis Philosophis architecta, hinc tot Philosophorum sece, unius tamen Natura indagatorum, scrutatorum, Neoterici ratione ac experientia ducti, prejudicis definiti, ad principia recurrent mechanica, artificiosum rerum structuram, motu, figurâ, situ, dispositione, aliisque materia affectionibus explicita a quibus tota vis corporum agendi: nec credas Neotericos tantum, sed & veteres hanc philosophandi normam tenuisse, ut Leucippum, familiarem ejus Democritum, Anaxagoram, Epicurum, suas opiniones jam vetustate ferè obliteratas ac oblitiose quas sepe, paucis immutatis instaurarunt Gædenus, Carthesius. Hermeticis alia principia, Mercurius, Sulphur, Sal, Aqua & Terra: Chymicis recentioribus unicum actuum, Sal, scilicet. Sal duplex, simplex & compostum. Simplex, unius est aequi simplicis natura, in Acidum & Alkali dīpēci solutum. Compositum quod ex duorum simpliciorum Acidum nimurum & Alkali coniubio, admixtisque principis passivis phlegmate, scilicet, & terra coalefici, ut nitrum, alum, vitriolum &c. Acidum fal ita vocatum, quod lingua ad mortum acorem excitat; corpus est solidum, simplex, rigidum, aculeatum, penetrans, mixtorum particulas maximè verò Alkalinas communiques, agitans ac cum ipsi fermentescens: talibus infusum esse partibus dubitas, Chymicas operationes trutinare non te pudeat, ex Acidorum crystallizatione acieles nauci intelliges. Aculeorum species diversa, hinc tales magis vel minus aculeata, rigidi, penetrante, unde ab eodem Acidum illius mixti dissolutio, non titus: sic argumentum dissolvit aqua fortis, non acetum; aurum aqua regalis, non spiritus nitrî, quod nulla sit inter Acidorum aculeos mixti poros analogia ac proprio. Alkali ab herba Kali ita dictum, plerunque linguum inaequaliter & aperte ferit, & ideo acre dicitur: corpus est solidum, simplex, particulis confatis rarioris texture, fed obfusis, multisque meatus percutit; hoc, Acidum permixtum sic ab eo penetratur ut fermentatio exciterit, unde illud Acidum erit quod cum Alkali sole fermentescit, & vice versa illud Alkali, quod cum Acidulo. Alkali duplex, fixum aut fugax seu volatile: primum igne sursum nunquam fertur ut in vitro, alumine, aliisque fabulis mineralibus; alterum avolat faciliter quando fennel incaluit, ut ful volatile urinæ, cornucervi, &c. in animalibus uberrimum. Acidum gustu ac fermentatione ab Alkali diffinguit, ut spiritus vitrioli, sulphuris, quorum partes ut pro parte aculeata, rigida, penetrantes, aciditas fenestrum lingue imprimitur, ac in obliuorū corporum poros se feruntur, que vel dissoluti, vel coagulant pro diverso aculeorum motu, figurâ, tenuitate, crassitate, corporum dispositione &c. vel enim majori cum impetu qua data porta ruunt, ac fugam tunc maturantes partes diffractant, fregant, rumpunt, divellunt, vel implacant adeo aut irrecurrent, ut motu orbentur, vel aliud corpus generent, unde corporum dissolutio, aut liquidorum ac fluidorum coagulatio, laetis, putis, languinis, &c. Alkali gustu ut Acidum quoque cognoscet, cum ipso fermentescit, quod fit corpus vacuum, porous, ac inaequaliter: totum Alkali genera, quot materia diversa variis poris predicit; in nobis varia sunt Acidis, hinc alimentum quod ab illis diffunditur, ab altero non coquitur, quod utrurque acidorum maximum fit dūcimur, quod illorum alimentorum poros non æquæ facile subtile pollunt acidum, ac iforum; aut ipso facile transeunt, unde pro varia ciborum particularum magnitudine ac figurâ, diversæ acidorum species: ab Acidis guttum diversitas repetenda, hinc tot obfonia ac condimenta diversimode parata nobis praestant artis culinaris perit, quibus vel acidâ ventriculi evoluuntur ac explicantur, aut ipsi, si caret, ut sapsis accedit, interdum subministrantur, que Acidum cum non sint semper ejusdem generis ac speciei, ciborum diversitas, non tamen Sybaritica, tam inutilis, insalubris, inconveniens, ac male fana non erit, quam-plurimi autantur.

In ventriculo liquor delictus Acidus, à quo alimenta dissolutur, & in chylum immutantur, huc vel circuitus lege talis delatus, vel stagnatione acescens, vel ex superioribus alimentis superficies, in membrana ventriculi rugis nidalans, ut in ipsum delapura stomachum alimenta fermentationem subeant. Nec in variis cogitationibus nebulis mihi menem ludere credat aliquis? que in canthus ventriculo femidelta reperiuntur offa, corrodiunt ferèque dissolutum in fructu-camelis, aut anatinus inventur cuprum, Acidum ventriculo infidre evincunt: confirmabunt ulterius hec tria, primo quod jugiter in iudeum ventriculi capacitem exilient liquoris quidam guttula à vasorum extremitate, stagnatione acescens, (de natu quippe est liquoris ad aciditatem vergere si non moveatur). Secundo quod diffictus animalibus vivis, liquor gutta Acidus in eorum ventriculo reperatur: Tertiò quod interior ejus membrana multis referit sibi, rugifice scarcat, & aliquo fit acore donata ab illo superficie liquore, hinc Melancholici in quibus luxuriant Acidum melius digerunt, ac ructibus acidis frequenter fit obnoxii, ideo ab Hippocrate famelic, carnivori, voraces, nominati: quo fenu idem Medicorum Princeps ruetum Acidum longis intestinibus levitatisibus supervenienti, boni omnis est, cum omnes fit fuci Acidis statim aque in ventriculum induunt appetitum provocent, coitionem promoveant. Labryntis difficulatibus iij ī involvunt laqueficiū intractant inexcipitabilis, quibus caloris opere tantum & magisterio, Alimentorum dissolutio in fieri arridet, fit ut loquuntur calido inhatu, non enim ipse igneus eat, aut species utulantis flamme, neque pueris infat ardenti foco impotiti ventriculum concoquere alimenta: nec minus graviter errant & hablantur qui à solo mucoformul abdominis, diaphragmatis, aut intefinorum peristaltico motu, aut trituratione mutuandis effe centent. Omne punctione feras, ac ab iis tanquam Dardano ter ad experies difficultatum involvitur, posito Acidis in ventriculi plenis defletice, aut à salivâ etiam oriendo, quod in materia subili possum, in alimentorum poros ab Maendros irruat, elque impulsum, viam sibi apert, particulas à propriis sedibus dimovet, ac alimenta minima in partes difficit; morte preterea ventriculi altius adiungunt Acidis, ut quæ minus sunt divisa alimentorum fragmenta ulterius dividantur, de repente quippe innumeris nascuntur superficies infinitis referit poris, acilis illis recipienda apte natu, quas iterum diffractant in illum liquorem albefient modis, modo cinerent immitant chylus nominatum. Chylus humor est alimenarius, calidus, humidus, colore albū, sapore dulcis, hordei cromeri similes, ex alimento primis in ore preparatis, perfecus in ventriculo fermenti Acidis opere. Fermentum illud est quod exigua mole contentum, fermentationem nondum existentem in corpore cum permiscerit exigit, aut existentem promovet: Exsiccata liquide in os ingesta, dentibus diffracta, comminuta, attrita, ac potulent ab acidis volatili lativa, quem faliwalia vasa è glandulis palato adjacentibus exprimitur, muculorumque gena vescitum agitatione adjuva in quo primum alterantur, ibi primum coitionis adepta rudimentum, proprio pondere committit, & postea coagulat, folia & fermententia cum liquore Acidum è glandulis pori nervae tunicae uberrime congetis expressum, tunc rarus acutus superbit, scilicet, à prioribus alimentis, intra rugas acescens, tunc ad motum ciborum procliviore atomi turgescere incipiunt, quomodo farina pitorum manibus subacte & calidore aqua imbuta evenit, propter ei admixtan vel tantillam fermenti portionem, illa dissolutio ex mutuo faliu, quibus aliis fucci luxuriant, certamine, inde Chylus: dum autem illa pars tenuior, fluidior, varia percurrit vasa, ad lacetas venas defertur, deducunt ad commune. Pequetui receptaculum, inde ad canalem Thoracicum, delapura in venam cavam, ut cordis motu aut fermento in fangiunem mutetur, rubore fatigatur colore, feces interim per crassam interfilia ad rectum pergunt, foras eliminandas; quos efficiunt a calore tantum oriri, fitis est jocari verbis, tanto quippe animalium ventriculus calore non gaudet, qui solidiora ac diuaria corpora possit communire, ut olla canes, anates metalla: que si libete contenta ac super ignem imponas, labor est improbus, nulla quippe corrum contingit dissolutio, ad Acidum igitur recursas, quod aqua fortis inflat solidiora corpora subigit, adiumenta tamen materiali subili: Acidum quippe cum non sint corpora rotunda sed aculeata, motu nullatenus fuit idonea propter angulos, idem requirit atreha materiae que Acidis pulset ac illa ciborum adiutant alius adiagt: lex quippe est Naturæ ut corpus in tali ista positione, in eodem tempore remaneat, unde non movebitur nisi ab alio moveatur, si tres tanquam aut quartu habeat gradus motis, quinque non poterit acquireni nisi ab alio communiqueret: que alimentorum dissolutio grata juncide ac sublitter in ventriculo peragatur, modo alimenta sub iugo exstincti lanic trutinentur, ac ciborum copia non graveur ventriculus, tunc quippe non sufficiunt Acidis, minoris sunt virtutis ut pote ab aliis impetrant, debilitata, hinc alvi fluxus, dysenteria, colici dolores, ventris tormenta, si autem nifus suffici fit inopia, ac omnino defecus vel immutatur vel omnino proferuntur appetentia, inter Acidis quippe ac corpora dissoluta, quantitas repectu, quedam effe debet proportione: Si autem luxuries sit

FERMENTATIONIS vocabulo nihil occurrit frequentius, nullum hinc diebus ferè usitatum est: fermentatio à serfessentia dicta. Motus est inestimis particulari seu principiorum cuiusvis corporis cum tendentiā ad perfectionem ejusdem corporis, vel propter mutationem in aliud. Vel motus est inestimis partium corporis fermenti particulari corporis poros impatet, proxima est cauta efficiens, à partium corporum fermentescientium, liquorique fermentari analogia, proportione, varia fermentations species, quas recensere nimis illi stedi, ac laboris. Illam facile concipes potius corporibus duris aut liquidis, quorum partes non ita arto hexi faciunt, facilius cedunt, vel quorum intimè nexa motu adveniuntur. Ultimum fermentatio ut plurimum fit cum effervescentia, ut in muto, quod eis sensibus agere dissolutio, quo magis illa obicitur: primorum, fit fine effervescentia, quod partes motui non repugnant, ut in vivo vap-sciente; illa, dum mixti principia simili omnia & maximo cum tumulo fermentantur, contingit: hac, duas partes aliquæ ex aliarum nexibus se se sensim fine expedunt. Illud differens fermentationem inter & effervescentiam, quod haec, nihil aliud quam particularium mixti motus ab agente externo excitatus, ut dum lac ebullit; illa ab interno. Acidis cum fint particulae rigidae, aculeata & c. Salum Acidum poros facile subcibus fermentationem producit, aculei (ut pote crassiores) fala acia penetrare cum non omnino valeant, foris, ut ita dicam remanent tandem, donec vegetiore velocitatis gradus illud, ut illis laqueis fala exirent. Fermentum duplex: spontanea, artificiosa. Hæc, ab injecto aliquo corpore Acidis extraneo, ut dum fermentum eis pateficietur, illa cum principia suis ab impedimentis se eripere conantur ac liberare, ab eam naturalem vita experimentum resolutionem defutas, viventiumque interium maturorem aut tardiorum, quo enim magis minime implicata sunt ciborum principia, cùdarii aut celerrim acutis more accidunt, ut in muto aut fangiue videre est. Sanguinis leniter fermentescit, quin ejus falla acria & acid sulphuribus ita sunt intricata, ut nulla nisi medicis luca inter illa fala possit, vehementius quam illius principia fibula deputata sunt, si pectoris dissipatione, sulphurum exhalatione, que antea Acidis frumentum injectebat; vel sulphuris crassiores precipitatione, novi cilicet Acidis miscella, quo fangiunis motus intercipitur, quod partes involvit spiritalibus, aut novorum Acidorum ipsius alimentis indumentum: quo fala ut in vino, sic & fangiue exaltantur dum enim Acidis & Acria cum sulphure mixta sunt, levis fermentatio; major, si separata. Illorum exaltatio à tribus potissimum dependet. 1. A spiritu, ut dictum dissipatione: 2. Ab inexpedito frigore fangiunis rarefacta supervenienter, unde partes sulphuris motus ferè expertes ab Acidis penetrante fermentationem partit: 3. Ab obtrusione, in quâ stagnans fangiunis acescit qui circuitus lege fangiunis nova impetrat Acidis, quibus precipites feruntur partes sulphure. Salis Acidis cum Acidis liquoribus raro ebulliunt ob pororum tenuitatem, quos Acidis fibula ac permeare non valent; aliquando tamen aculei ita tenues reperiuntur, porique ita dispositi ut penetrantur; hinc fala eti illorum respectu Acidis, Alkalas interdum nuncupari possunt, quod in sole marino evenit, licet enim non ebulliat cum spiritu faliis, nitri aluminis, vitrioli, mixtum tamen cum forti oleo vitrioli, effervescit.

Ut à fonte rives, à stirpe fructus, sic ab arte aut Alkali diversa humorum facies, Alimentorum dissolutions, chylos, coagulatio, dissolutio, fluiditas, color, &c. pro peculiari illorum principiorum figura, situ, dispositione, &c. Dissolvant enim Mercurius cum spiritu nitri, affundatur tantum spiritus volatilis sibi Ammoniaci, latens inde color emergit: iniiciatur olla tartari, Kermetico colore faturatur illa liquor: milieatur Vitrioli spiritus portuncula quedam, cyanco imprægnatur colore: qui variis coloris acidozis illi obicitur: ut illa variis coloribus, & contrariantiæ fermentationis motus præcipue dependet. Materia illi fibulatis partibus propulsat, causa efficiens fermentationis, remota tamen: fermenti particulari corporis poros impatet, proxima est cauta efficiens, à partium corporum fermentescientium, liquorique fermentari analogia, proportione, varia fermentations species, quas recensere nimis illi stedi, ac laboris. Illam facile concipes potius corporibus duris aut liquidis, quorum partes non ita arto hexi faciunt, facilius cedunt, vel quorum intimè nexa motu adveniuntur. Ultimum fermentatio ut plurimum fit cum effervescentia, ut in muto, quod eis sensibus agere dissolutio, quo magis illa obicitur: primorum, fit fine effervescentia, quod partes motui non repugnant, ut in vivo vap-sciente; illa, dum mixti principia simili omnia & maximo cum tumulo fermentantur, contingit: hac, duas partes aliquæ ex aliarum nexibus se se sensim fine expedunt. Illud differens fermentationem inter & effervescentiam, quod haec, nihil aliud quam particularium mixti motus ab agente externo excitatus, ut dum lac ebullit; illa ab interno. Acidis cum fint particulae rigidae, aculeata & c. Salum Acidum poros facile subcibus fermentationem producit, aculei (ut pote crassiores) fala acia penetrare cum non omnino valeant, foris, ut ita dicam remanent tandem, donec vegetiore velocitatis gradus illud, ut illis laqueis fala possit, vehementius quam illius principia fibula deputata sunt, si pectoris dissipatione, sulphurum exhalatione, que antea Acidis frumentum injectebat; vel sulphuris crassiores precipitatione, novi cilicet Acidis miscella, quo fangiunis motus intercipitur, quod partes involvit spiritalibus, aut novorum Acidorum ipsius alimentis indumentum: quo fala ut in vino, sic & fangiue exaltantur dum enim Acidis & Acria cum sulphure mixta sunt, levis fermentatio; major, si separata. Illorum exaltatio à tribus potissimum dependet. 1. A spiritu, ut dictum dissipatione: 2. Ab inexpedito frigore fangiunis rarefacta supervenienter, unde partes sulphuris motus ferè expertes ab Acidis penetrante fermentationem partit: 3. Ab obtrusione, in quâ stagnans fangiunis acescit qui circuitus lege fangiunis nova impetrat Acidis, quibus precipites feruntur partes sulphure. Salis Acidis cum Acidis liquoribus raro ebulliunt ob pororum tenuitatem, quos Acidis fibula ac permeare non valent; aliquando tamen aculei ita tenues reperiuntur, porique ita dispositi ut penetrantur; hinc fala eti illorum respectu Acidis, Alkalas inter-

M. Franciscus Picot de Beaufre, Scholarum Professor.

M. Niccolaus Bailly.

M. Joannes Daval.

M. Claudius Quiqueben.

M. Joannes Michael Garbe.

M. Bertinus Simon Dieuxivoye.

M. Henricus Mahieu, Regius Poloniae Primarius Medicus.

M. Claudius Guerin.

M. Carolus le Long.

Proponebat Parisiis JACOBUS SOUHAIT, Ambianus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1694.